

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-09-30
Besvaras senast
2025-10-08 kl. 12.00

Till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2025/26:54 Bevarande av Aspös försvarsanläggningar som statligt kulturarv

Sverige har ett rikt militärt kulturarv som är en viktig del av vår gemensamma historia. Att bevara dessa miljöer är inte enbart en fråga om kulturarvsvård utan också en fråga om att stärka förståelsen för landets försvars- och säkerhetspolitiska utveckling.

Den 3 oktober 2003 beslutade regeringen att byggnadsminnesförklara fyra försvarsanläggningar på Aspö i Karlskrona: Ellenabbens fort, Jutudden, Gruvan och Nya Ellenabben. Beslutet togs efter förslag från Riksantikvarieämbetet och med hänvisning till deras kulturhistoriska betydelse. Avsikten var, precis som med andra försvarsanläggningar i Karlskrona, exempelvis Koholmen, Godnatt och Drottningkärs kastell, att anläggningarna skulle övergå från Fortifikationsverket till Statens fastighetsverk för långsiktig förvaltning.

Detta har ännu inte skett. Nästan två decennier senare saknar Statens fastighetsverk de resurser som krävs för att ta över och vårda anläggningarna. Under tiden har Fortifikationsverket framfört önskemål om att häva byggnadsminnesförklaringen, något som Riksantikvarieämbetet tydligt motsatt sig.

Anläggningarna på Aspö spänner över flera tidsepoker, från 1600-talets Drottningkärs kastell till 1900-talets Ellenabbens fort och senare kustförsvarsanläggningar. De utgör därför ett unikt sammanhållet kulturarv där besökare kan följa försvarshistorien över flera århundraden. Både Gruvan och Nya Ellenabben innehåller fortfarande originalutrustning från sin tid, vilket gör dem särskilt värdefulla att levandegöra.

Ett exempel på god kulturarvsförvaltning är Tingstäde fästning på Gotland, som 2018 förklarades statligt byggnadsminne. Beslutet visar att staten är beredd att ta ansvar för att säkra även mer sentida försvarsanläggningar som viktiga kulturmiljöer. Samma princip bör gälla för Aspö, där regeringen redan 2003 beslutade om byggnadsminnesförklaring men ännu inte säkerställt resurser för långsiktig förvaltning.

Karlskronas status som världsarv gör det dessutom särskilt angeläget att bevara och utveckla även dessa delar av det marina kulturarvet. En långsiktig plan med statliga medel är nödvändig för att säkerställa bevarande, tillgänglighet och

utveckling.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga kulturminister Parisa Liljestrånd:

Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att säkerställa bevarandet och den långsiktiga förvaltningen av de byggnadsminnesförklarade försvarsanläggningarna på Aspö?

.....

Magnus Manhammar (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren